

W. G a e b e analizira prostorske razvojne komplekse predvsem s stališča nagnjenosti elementov regionalnega razvoja (delovne sile, blaga, kapitala, informacij) do prostorskih premikov in prepletanja.

D. H ö l l h u b e r pri obravnavi razločevanja mestnih stanovanjskih delov zaradi različnega vrednotenja socialnih skupin posameznih stanovanjskih območij razčleni najprej socialno-geografske kategorije (sosledstvo, družinska tradicija), nato kriterije vrednotenja prostora, oblikovanje subjektivnega prostora, končno pa skuša s formalizacijo problema prispevati k večji objektivizaciji proučevanja različnih načinov reagiranja mestnega prebivalstva pri izbiri kraja bivanja.

Nasprotno od večine avtorjev, ki prognozirane števila prebivalcev uvajajo bolj ali manj formalno iz dosedanjega trenda, pa R. K o c h pri obravnavi regionalnega razvoja prebivalstva opozarja predvsem na strukturo aktivnega prebivalstva in razpoložljiva delovna mesta.

W. L a s c h i n g e r in L. L ö t s c h e r sta na primeru raziskave »mestnega življenjskega prostora« Basla zelo uspešno združila socialnogeografske metode in postulate splošne teorije sistemov. Članek je nadaljevanje raziskave mestnega življenjskega prostora Basla, katere rezultati so bili že objavljeni v *Geographica Helvetica* in v *Basler Beiträge zur Geographie*. Rezultati raziskave prinašajo pomembne novosti v metodologijo geografskega proučevanja mestnih organizmov.

R. H a n t s c h e l načinja zanimivo vprašanje o položaju geografije med znanstveno teorijo in tehnokracijo.

Zadnji prispevek V. C. P e t e r s e n a prinaša poglobljeno kritiko sistemskega pristopa v načrtovanju.

Zbornik ne prinaša novosti na področju kvantitativnih modelov, predvsem pa v celoti ne opravičuje naslova. Vrednost zbornika je v strokovni poglobljenosti prispevkov in solidni opremljenosti z znanstvenim aparatom.

Marijan Klemenčič

G. P. Chapman, Human and Environmental Systems. A Geographer's Appraisal. Academic Press, London 1977, str. 421.

Pred nami je nenavadna knjiga, povsem samosvoja glede pristopa in načina obravnave vsebine, ki ni le geografska, ampak širše znanstvena. Izdajatelj pripominja, da bo knjiga zanimala antropologe, ekologe, ekonomiste, planerje in seveda geografe. Avtorjev namen je bil prirediti teorijo sistemov metodologiji geografskega proučevanja. Takoj je treba poudariti, da je delo opravljeno zelo temeljito. Najprej je bilo treba opredeliti osnovni pojem: sistem. Avtor pravi, da cela knjiga sloni v bistvu na analizi definicije sistema. Izmed številnih je po avtorjevem mnenju za geografijo najprimernejša naslednja opredelitev: sistem je množica objektov, v kateri je vsak objekt povezan z vrsto možnih alternativnih stanj, in kjer je sedanje stanje vsakega, iz te množice vzetega objekta deloma ali v celoti odvisno od svojega mesta v sistemu.

Vsebina je razdeljena na pet osnovnih poglavij: o celotah, o sistemih medsebojno odvisnih delov, o teoriji informacij, o pomenu energije ter poglavje z nekaj empiričnimi primeri. Poleg seznama literature je dodan stvarni indeks.

Knjiga napoveduje oziroma uvaja novo etapo v razvoju geografske metodologije, po mnenju podpisanega kot nadaljevanje »kvantifikacije« v geografiji. Ze nekaj časa se pojavljajo geografske razprave, ki v metodološkem pristopu sledijo razvoju znanosti in uporabljajo nekatere izsledke, tako s področja kibernetike, teorije iger, linearnega programiranja, matematične logike, teorije informacij, teorije sprejemanja odločitev itd. Vse to pa najde uporabnost v okviru splošne teorije sistemov, ki je pomemben korak k poenotenju splošne znanstvene metodologije in torej tudi prispevek k zblizevanju celotne znanosti. Če so geografi doslej jemali in uporabljali

posamezne metodološke prijeme izolirano iz vrste strok (statistika, matematika, biologija, sociologija, fizika itd.), je z delom G. P. Chapmana dosežena stopnja, ko se geografija lahko enakopravno vključi v krog strok, ki so sposobne slediti in bogatiti skupno znanstveno metodologijo.

Delo ni geografski učbenik ali priročnik v klasičnem pomenu besede. Avtor piše v zaključku, da knjiga omogoča bolj način gledanja na sisteme kot pa njihovo analizo. Pri tem je posebej pomembno, da je v veliki meri uresničil prepričanje Von Bertalanffija, »očeta« splošne teorije sistemov, da znanost na splošno — tako tudi geografija — lahko ogromno pridobi z iskanjem skupnih potez sistemov, ki jih proučujejo različne znanstvene stroke. G. P. Chapman je opravil delo prav v tem smislu: na osnovi temeljite proučitve opredelitev in uporabe splošne teorije sistemov v najrazličnejših strokah je teorijo v najbolj izvorni obliki približal uporabi v geografiji.

Velika vrednost knjige je tudi v znanstveni natančnosti; njena vsebina je v bistvu opredeljevanje številnih pojmov. Pri tem avtor podrobno razloži njihovo genezo, razlike v razlagi in postavi najustreznejše opredelitve. Bralcu so v veliko pomoč številne in nazorne ilustracije.

Ob takih knjigah se nehote vsiljuje misel o njihovi uporabnosti v slovenski geografiji. Ugotovimo lahko, da ob sedanjih metodologiji, ki se uporablja v slovenski, pa tudi celotni jugoslovanski geografiji, taka dela ostajajo popolnoma neizkoriščena. Osnovni kazalec »metodološke nerazvitenosti« je prav gotovo neizdelana slovenska geografska terminologija, ki ne dovoljuje formalizacije, kar pa je pogoj za razvoj znanosti. Da ne bo nesporazuma; slovensko geografsko izrazoslovje sploh ne sledi sodobnemu razvoju geografske metodologije, medtem ko je povsem ustrezno za klasičen, opisen način dela. Da pa je položaj še slabši, poskusi uveljavljanja (večkrat prevajanja) geografskih izrazov, ki jih prinaša sodobni razvoj geografije, naletijo na odpor, predvsem zaradi nepoznavanja sodobne geografske misli vobče. To je deloma razložljivo z razvojem slovenske geografije v smeri ozke specializacije, kar nas opozarja, da je potreben tudi širši pristop.

Marijan Klemenčič

Nekaj novih pogledov na turistično geografijo

V preteklem letu je izšla cela vrsta knjig, katerih osnovni namen je seznaniti bralca s problematiko turizma, turistične regije in turistične geografije. Na tem mestu se ne bi zadržal pri ocenjevanju turističnih vodnikov, ki so končno tudi v slovenskem jeziku našli pot na police naših knjigarn, ampak bi posvetil pozornost publikacijam, ki obravnavajo turizem in turistične tokove iz geografskega aspekta.

Tourism and Borders (Turizem in meje) — je 355 strani obsežna publikacija, ki je izšla v okviru frankfurtske univerzitetne samozaložbe kot 31. zvezek »Frankfurter Wirtschafts- und Sozialgeographische Schriften«. Vsebina knjige je posvečena problematiki, ki jo je okrog osemdeset geografov iz petih kontinentov in dvanajstih držav obravnavalo na simpoziju o turizmu in mejah. Simpozij je ob sodelovanju tržaškega geografskega inštituta organiziral Institut za geografijo Univerze Edvarda Kardelja, in je 1978. leta potekal v prostorih Filozofske fakultete v Ljubljani in Ekonomske fakultete v Trstu. Simpozij je sofinansirala Gospodarska zbornica Slovenije. Kot zbornik prinaša publikacija širok spekter pogledov na relacije med turizmom in mejo, oziroma mejnimi prehodi in turističnimi tokovi. Pri tem navaja primere odprtih, enostransko odprtih in zaprtih meja, in konkretno poseže v tematiko prekomejnih tokov na mejah Avstrije, ZR Nemčije, Bolgarije, Švedske, Norveške, Finske, Sovjetske zveze, Zambije, Italije, Indije, Svice, Francije, Češkoslovaške, Poljske, Irske, ZDA, Nem-